

ЗАТВЕРДЖУЮ
В.о. президента Науково-дослідного
інституту публічного права
д.ю.н., професор
С.О. Короед
«23» березня 2026 року

ВИСНОВОК

Науково-дослідного інституту публічного права про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів докторської дисертації Труби Романа Михайловича на тему: «Адміністративно-правовий статус суб'єктів забезпечення національної безпеки: теоретичні та праксеологічні аспекти», поданої на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право, інформаційне право»

Призначені рішенням Вченої ради Науково-дослідного інституту публічного права від 16 березня 2026 р. № 4 рецензенти, а саме:

– Овчарук Сергій Станіславович – завідувач відділу проблем публічного права, доктор юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право;

– Курило Інна Володимирівна – головний науковий співробітник, доктор юридичних наук за спеціальністю 12.00.06 – земельне право; аграрне право; екологічне право; природоресурсне право;

– Шкарупа Костянтин Вікторович – провідний науковий співробітник відділу, доктор юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

розглянувши докторську Труби Романа Михайловича «Адміністративно-правовий статус суб'єктів забезпечення національної безпеки: теоретичні та праксеологічні аспекти» (тема дисертації затверджена Вченою радою Науково-дослідного інституту публічного права від 23 травня 2024 р., протокол № 6) наукові публікації, в яких висвітлені основні наукові результати докторської дисертації, а також за результатами фахового семінару відділу проблем публічного права від 20 березня 2026 року, **ухвалили:**

1. Дисертаційна робота Труби Романа Михайловича, представлена на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 «Адміністративно-правовий статус суб'єктів забезпечення національної безпеки: теоретичні та праксеологічні аспекти» є кваліфікаційною науковою працею на правах рукопису, виконаною здобувачем самостійно. За обсягом, актуальністю, рівнем наукової новизни,

практичної та теоретичної цінності, ступенем обґрунтованості положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації робота відповідає вимогам пп. 7–9 «Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 1197 від 17 листопада 2021 року.

Обґрунтування вибору теми дослідження. Забезпечення національної безпеки історично сформувалося як ключова властивість держави, що визначає її резистентність і життєздатність, і як наслідок тривалість її існування. Важливого значення ця забезпечувальна діяльність набула з початком повномасштабної фази збройної агресії проти України, яка з 2022 року змінила вимір національної безпеки з одного з пріоритетних завдань держави на основну умову її виживання. З огляду на це, у контексті сучасної доктрини національної безпеки її забезпечення вже не визначають як завдання, яке виконує держава. Воно охоплює й органи місцевого самоврядування, інститути громадянського суспільства, з урахуванням того, що результат належного виконання відповідних завдань безпосередньо залежить від того, чи чітко, узгоджено та правомірно діють усі суб'єкти забезпечення національної безпеки. Саме тому увагу сучасної науки адміністративного права зосереджено на комплексному осмисленні адміністративно-правового статусу суб'єктів забезпечення національної безпеки, а також еволюції цього статусу та широти можливостей його реалізації.

Попри війну, Україна продовжує європеїзувати національне законодавство й наближувати законодавство у сфері забезпечення національної безпеки до актуальних євроатлантичних стандартів, які з 2022 року вдосконалюються, ґрунтуючись на концепції людиноцентризму. Причому нині адміністративно-правовий статус суб'єктів забезпечення національної безпеки України характеризується недостатністю нормативно-правового та інституційно-організаційного забезпечення, зокрема: у чинному законодавстві розміто визначено адміністративну правосуб'єктність органів публічної служби та інститутів громадянського суспільства як суб'єктів забезпечення національної безпеки; спеціальне законодавство не характеризується достатньою юридичною визначеністю адміністративних актів та адміністративно-правових відносин у сфері забезпечення національної безпеки; обмеженість парламентського контролю за адміністративними актами суб'єктів забезпечення національної безпеки (на відміну від низки держав Альянсу). Водночас комплексний аналіз теоретичних і праксеологічних аспектів адміністративно-правового статусу суб'єктів забезпечення національної безпеки та виявлення проблематики виникнення, реалізації та припинення такого статусу, а також моделювання напрямів вирішення цих проблем сприятиме: підвищенню загальної резистентності та життєздатності системи забезпечення національної безпеки, більшій сумісності зі стандартами НАТО; розмежуванню компетенції суб'єктів забезпечення національної безпеки та введенню незалежного контролю, що сприятиме узгодженню публічного адміністрування у сфері забезпечення національної безпеки зі стандартами сучасної доктрини належного

урядування, а отже, знижуватиме ризики зловживань в особливий період і сприятиме узгодженню адміністративних актів таких суб'єктів зі стандартами людиноцентризму; посиленню демократизації системи забезпечення національної безпеки та підвищенню довіри до неї населення; здійсненню комплексної реформи системи забезпечення національної безпеки в контексті реалізації завдань України щодо північноатлантичної та європейської інтеграції держави.

Зв'язок теми дисертації із сучасними дослідженнями. Окремо потреба дослідження на дисертаційному рівні теоретичних і праксеологічних аспектів адміністративно-правового статусу суб'єктів забезпечення національної безпеки актуалізується тією обставиною, що це питання досі не досліджувалось з урахуванням: актуальних змін чинного законодавства України й оновлених стандартів Північноатлантичного альянсу; сучасної (широкої) доктрини національної безпеки та її забезпечення, концептуально скорегованої новими викликами та ризиками, що позначаються на безпековій обстановці у сфері забезпечення національної безпеки. Водночас слід констатувати, що загальні питання адміністративно-правової діяльності у сфері національної безпеки, а також окремі аспекти адміністративно-правового статусу суб'єктів забезпечення національної безпеки були предметом досліджень багатьох українських юристів-адміністративістів, серед яких В. Р. Біла, В. М. Галунько, Ю. В. Гаруст, Є. А. Гетьман, Г. А. Гончаренко, В. О. Демиденко, О.В. Джафарова, С. А. Дроботов, О. Ю. Дрозд, О. М. Дручек, О. М. Дубенко, Є.В. Дуліба, Я. В. Журавель, І. Я. Іськів, Д. О. Іщук, Ю. М. Кириченко, В.Ю. Кікінчук, Є. В. Кобко, Ю. М. Комарова, І. М. Коропатнік, Д. О. Кошиков, С. О. Кузніченко, А. М. Куліш, В. І. Курило, І. В. Курило, К. М. Куркова, В.А. Ліпкан, Л. І. Луценко-Миськів, А. А. Манжула, В. І. Мельник, Ю.О. Михайлова, А. Г. Мосейко, О. М. Музичук, О. В. Нестеренко, В.Ю. Оксінь, В. В. Пилип, Г. О. Пономаренко, С. П. Пономарьов, К.Ю. Примаков, В. В. Сазонов, О. Ю. Салманова, Г. П. Ситник, Є. Ю. Соболю, В. В. Сокурено, Л. В. Сорока, В. М. Столбовий, В. В. Терещук, О. Д. Терещук, Б. М. Тична, А. М. Токар, О. М. Хіміч, Д. О. Чібісов, С. В. Чумаченко, Р.В. Шаповал, К. В. Шкарупа, І. М. Шопіна, О. С. Юнін, В. М. Юрах, А.О. Янчук та ін. Наукові праці цих та інших українських науковців засвідчують наявність теоретичного підґрунтя для формування актуальної наукової думки щодо змісту теоретичних і праксеологічних аспектів адміністративно-правового статусу суб'єктів забезпечення національної безпеки.

Ступінь обґрунтованості положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Дисертаційна робота характеризується системним підходом до предмету дослідження. Робота складається з основної частини (вступу, п'яти розділів, які містять сімнадцять підрозділів, висновків), списку використаних джерел і додатків. Структура повністю відповідає цілям і завданням дослідження, дозволяє послідовно розглянути всі проблеми, визначені автором. Обґрунтованість положень, сформульованих у дисертації,

підтверджується також критичним аналізом наявних літературних джерел юридичного та методологічного спрямувань.

Характеризуючи ступінь обґрунтованості наукових положень необхідно вказати, що методологічною основою дисертаційного дослідження виступають загальнонаукові та спеціально-юридичні методи наукового пізнання, використання яких дозволило здобувачу повністю реалізувати мету роботи та розв'язати поставлені завдання, отримавши науково-обґрунтовані висновки.

Методологічне підґрунтя дисертації становлять загальновизнані наукові критерії об'єктивності, комплекс сучасних філософських, загальнонаукових і спеціальних наукових методів пізнання, системне використання яких дало змогу вирішити поставлені завдання та досягти мети дисертаційного дослідження. Зокрема, за допомогою *діалектичного* методу, методів *дедукції* та *індукції* розкрито стан наукової розробленості проблеми щодо визначення поняття й характеристики суб'єктів забезпечення національної безпеки (підрозділ 1.1), їх адміністративно-правового статусу (підрозділ 1.2), адміністративної правосуб'єктності окремих суб'єктів забезпечення національної безпеки (підрозділи 2.1, 3.2, 4.2). *Структурно-функціональний* та *системний* методи (зокрема, метод *систематизації*, *системного аналізу*) надали можливість з'ясувати й окреслити складові статусу суб'єктів забезпечення національної безпеки (підрозділ 1.2), адміністративної правосуб'єктності суб'єктів забезпечення національної безпеки (підрозділи 2.1, 3.2, 4.2), правові засади їхньої діяльності (підрозділ 1.3), особливості їх діяльності (підрозділ 2.2), види напрямів, завдань і функцій їх діяльності (підрозділ 1.4), видів адміністративно-правових відносин за участю таких суб'єктів (підрозділи 3.1, 4.1) та видів адміністративних актів цих суб'єктів (підрозділи 2.3, 3.3, 4.3), комплекс тенденцій і проблем у підготовці кадрів для сил оборони й безпеки із врахуванням оновлених стандартів НАТО (підрозділ 5.2). Використання *історико-правового* методу дало змогу осмислити становлення сучасного розуміння змісту суб'єктів забезпечення національної безпеки (підрозділ 1.1), наявність у органів місцевого самоврядування галузевої правосуб'єктності суб'єктів забезпечення національної безпеки (підрозділ 4.2). За допомогою *логіко-юридичного* та *логіко-семантичного* методів сформульовано визначення понять, які збагачують чи уточнюють категоріально-термінологічний обіг у сфері забезпечення національної безпеки (підрозділи 1.1, 1.2, 1.4, 2.1, 2.3, 3.1–3.3, 4.1–4.4, 5.1, 5.3). *Порівняльно-правовий* метод, методи *моделювання* та *синтезу* застосовано для з'ясування актуальної проблематики нормативно-правового та інституційно-організаційного забезпечення системи підготовки кадрів для сил оборони й безпеки із врахуванням стандартів НАТО (підрозділ 5.2) і вдосконалення адміністративного законодавства щодо кола й меж адміністративної правосуб'єктності суб'єктів забезпечення національної безпеки (підрозділ 5.3).

Науково-теоретичне підґрунтя дослідження становлять наукові праці українських і зарубіжних науковців у сфері права (загальної теорії права,

конституційного, адміністративного та інших галузей права), державного управління, політології та економіки.

Нормативною основою дослідження є Конституція України, закони України «Про національну безпеку України», «Про оборону України», «Про правовий режим воєнного стану», «Про Кабінет Міністрів України», «Про центральні органи виконавчої влади», «Про Збройні Сили України», «Про Службу безпеки України», «Про Службу зовнішньої розвідки України», «Про Державне бюро розслідувань», України «Про Бюро економічної безпеки України», «Про Національну поліцію», «Про Національну гвардію України», «Про державну таємницю», «Про адміністративну процедуру», «Про адміністративні послуги», Кодекс України про адміністративні правопорушення та ін. нормативно-правові акти, якими регламентується адміністративно-правовий статус суб'єктів забезпечення національної безпеки та його реалізація.

Емпіричну основу дослідження становлять судова практика, звіти міжнародних організацій і суб'єктів публічної адміністрації України, політико-правова публіцистика й довідкові видання.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що дисертація є одним з перших у вітчизняній адміністративно-правовій науці комплексних досліджень теоретичних і праксеологічних аспектів адміністративно-правового статусу суб'єктів забезпечення національної безпеки. У результаті проведеного дослідження сформульовано низку нових концептуальних наукових положень і висновків, запропонованих особисто здобувачем. Ключові з них такі:

вперше:

- теоретично обґрунтовано концепцію адміністративно-правового статусу суб'єктів забезпечення національної безпеки, узгоджену із сучасною (широкою) доктриною національної безпеки, як регламентований нормами адміністративного права України й узгоджений з принципами публічного адміністрування комплекс юридично значущих характеристик, який визначає місце відповідного суб'єкта в системі адміністративно-правових відносин у сфері забезпечення національної безпеки, його функціональне призначення в системі національної безпеки, а також межі й порядок реалізації публічно-владних та інших пов'язаних із ними повноважень, спрямованих на захист держави й суспільства від реальних і потенційних ризиків та загроз безпекового характеру; у юридичній конструкції цього статусу визначено такі відносно самостійні структурні блоки елементів: організаційний (концептуально-цільові, установчі, інституційно-організаційні та режимно-адаптаційні складові); операційний (повноваження, предмет відання, функції); гарантійний (піднаглядність, юридична відповідальність, забезпечувальні гарантії діяльності);

- схарактеризовано динамічне виявлення адміністративно-правового статусу суб'єктів забезпечення національної безпеки та межі його об'єктивації, що передбачають: по-перше, основні напрями діяльності таких суб'єктів (загальний (загальносистемний), що охоплює соціальну, економічну,

політичну та інформаційну складові; спеціальний (правовий), що передбачає нормативно-правове забезпечення та інституційно-правове забезпечення належного функціонування правової системи держави; особливий (безпековий) напрям, що охоплює здійснення прикордонного контролю та захист державного кордону, контррозвідальну діяльність і захист державної таємниці, антитерористичну діяльність, забезпечення кібербезпеки та інформаційний захист, контроль за обігом зброї та протидію організованих злочинності, забезпечення правопорядку в умовах воєнного (надзвичайного) стану); по-друге, цільові межі (завдання) їх діяльності (стратегічно-нормативні, інституційно-організаційні, оперативно-тактичні та соціокультурні); функціональні межі об'єктивації статусу (стратегічне визначення та організаційна трансформація системи національної безпеки; ресурсно-операційне забезпечення діяльності суб'єктів; оперативно-аналітичне управління системою національної безпеки; зовнішнє інституційно-організаційне забезпечення; забезпечення інституційної прозорості; здійснення комплексного (міжгалузевого) аудиту);

– комплексно визначено сучасну адміністративну правосуб'єктність органів місцевого самоврядування як суб'єктів забезпечення національної безпеки (внаслідок здійсненої реформи децентралізації публічної влади), що: виявляється у їх здатності набувати права та обов'язки цивільно-захисного, територіально-оборонного, критично-інфраструктурного, мобілізаційно-ресурсного, інформаційно-комунікаційного, контрольно-наглядового, правоохоронно-профілактичного, режимного та соціально-гуманітарного характеру; передбачає їх спроможність самостійно ухвалювати рішення та вчиняти юридично значущі дії, управлінсько-регуляторного, оперативно-реагувального, координаційно-комунікаційного, мобілізаційно-ресурсного, територіально-оборонного, інформаційно-комунікаційного, гуманітарно-соціального та контрольно-наглядового характеру; передбачає здатність посадових осіб органів місцевого самоврядування нести юридичну відповідальність за порушення законодавства у сфері забезпечення національної безпеки, а також персональну юридичну відповідальність за протиправні дії та рішення;

– на підставі аналізу законодавства у сфері підготовки кадрів для сил безпеки та оборони, актуальної практики його реалізації та оновлених стандартів НАТО в цій сфері визначено: по-перше, тенденції, які необхідно враховувати (геостратегічна зумовленість трансформації системи підготовки кадрів; інституціоналізація підготовки кадрів відповідно до стандартів НАТО, зокрема положень Директиви № VI-SCD-075-007; перехід від дисциплінарної до компетентнісно орієнтованої моделі підготовки; розвиток лідерських і управлінських компетентностей персоналу, а також посилення ролі сержантського корпусу; цифровізація освітнього процесу; орієнтація підготовки на принципи людиноцентризму та доброчесності); по-друге, напрями удосконалення Концепції трансформації системи військової освіти (інституціоналізація єдиного центру управління підготовкою кадрів для сил оборони і безпеки; зміна акцентів управління – з відстежування процесів на

вимірювання ефективності здійснення відповідних трансформаційних заходів; унормування системи моніторингу та звітності, що передбачає запровадження чітких звітних періодів з метою оцінювання результатів реалізації стратегічних завдань, а також проведення щорічних експертно-оглядових конференцій із залученням представників ПВВО; закріплення фінансових гарантій розвитку військової освіти; структуризація єдиної системи військової освіти; нормативне закріплення кодифікованого підходу до підготовки кадрів, зокрема шляхом формування єдиного системного документа – Кодексу підготовки кадрів для сил безпеки та оборони; удосконалення Стратегії менеджменту системи військової освіти);

– визначено актуальні напрями вдосконалення національного законодавства щодо кола й меж адміністративної правосуб'єктності суб'єктів забезпечення національної безпеки: по-перше, інституційне оновлення Закону України «Про національну безпеку України», що передбачає: уточнення та систематизацію кола суб'єктів забезпечення національної безпеки; концептуальне розмежування адміністративно-правового статусу та функціональної ролі суб'єктів забезпечення національної безпеки; нормативне визначення юридичної сили та змісту актів у сфері забезпечення національної безпеки як самостійних правових інститутів; комплексне врегулювання адміністративно-правових відносин у сфері національної безпеки; по-друге, зміцнення системи демократичного цивільного контролю, зокрема шляхом впровадження спеціального парламентського наглядового механізму, що передбачає розробку та ухвалення Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з питань забезпечення національної безпеки», а також забезпечення організації діяльності такого Уповноваженого; по-третє, нормативне врегулювання участі інститутів громадянського суспільства у сфері забезпечення національної безпеки, зокрема шляхом розробки та ухвалення Закону України «Про інститути громадянського суспільства»; по-четверте, запровадження людиноцентричної моделі розвитку системи національної безпеки, зокрема шляхом розробки та ухвалення Концепції людиноцентричного розвитку системи забезпечення національної безпеки; по-п'яте, кодифікацію законодавства у сфері забезпечення національної безпеки, що передбачає поетапне формування Кодексу національної безпеки України; *удосконалено:*

– характеристику суб'єктів забезпечення національної безпеки крізь призму сучасної доктрини забезпечення національної безпеки та усталеного адміністративно-правового підходу до розуміння їх статусу та функціонального призначення, зокрема доведено їх приналежність до складових системи національної безпеки та водночас до складових елементів цілісної системи суб'єктів забезпечення національної безпеки, функціонування якої має цілеспрямований, системний і комплексний характер та об'єктивується в діяльності суб'єктів, спрямованій на утвердження, охорону й захист належного стану національної безпеки, передусім у межах адміністративно-правових відносин. Встановлено, що зазначені суб'єкти реалізують специфічну «метафункцію» забезпечення національної безпеки,

яка виявляється через сукупність взаємопов'язаних цільових функцій у різних напрямках безпекової діяльності;

- обґрунтування сутності, особливостей і складових адміністративної правосуб'єктності органів виконавчої влади у сфері забезпечення національної безпеки як визначеної нормами адміністративного права та зумовленої їх публічно-владною природою юридичної властивості органів виконавчої влади, що полягає в їх спроможності в межах встановленої компетенції набувати та реалізовувати владні управлінські повноваження у сфері забезпечення національної безпеки як форми здійснення відповідної функції держави, вступати в адміністративно-правові відносини, а також нести юридичну відповідальність за результати такої діяльності та допущені порушення законодавства;

- характеристику діяльності органів виконавчої влади як суб'єктів забезпечення національної безпеки, зокрема доведено, що цій діяльності притаманна системно-структурна багаторівневність, яка виявляється в таких взаємопов'язаних аспектах: 1) територіально-рівневий вимір, що охоплює національний і локальний рівні забезпечення національної безпеки; 2) інституційно-компетенційна диференціація суб'єктів забезпечення національної безпеки, відповідно до якої органи виконавчої влади поділяються на органи загальної компетенції, органи галузевої компетенції та органи спеціальної (функціональної) компетенції; 3) секторально-галузевий вимір, що охоплює такі основні напрями забезпечення національної безпеки: оборонно-воєнний, правоохоронний, контррозвідувальний, дипломатично-санкційний, фінансово-економічний, енергетичний, інформаційний, соціально-гуманітарний, медико-біологічний та екологічно-техногенний напрями; 4) функціональний вимір, що охоплює такі основні функції забезпечення національної безпеки: аналітичну, правотворчу (регуляторну), координаційну, контрольно-наглядову, оперативно-управлінську; 5) сервісно-адміністративний вимір, що полягає в наданні органами виконавчої влади широкого обсягу адміністративних послуг у сфері забезпечення національної безпеки;

- теоретичний підхід щодо визначення адміністративно-правових відносин за участю сил безпеки й оборони у сфері забезпечення національної безпеки як узгоджених з принципами права й урегульованих нормами адміністративного законодавства публічно-владних (зокрема управлінсько-розпорядчих і публічно-сервісних) правовідносин, які виникають між органами сектору безпеки й оборони, органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами, організаціями та громадянами у зв'язку з реалізацією ними функцій і повноважень, спрямованих на забезпечення державного суверенітету, територіальної цілісності, конституційного ладу, захисту життя, здоров'я та прав людини від внутрішніх і зовнішніх безпекових загроз; з урахуванням функціонального розподілу повноважень і характеру адміністративно-правової взаємодії суб'єктів, такі відносини диференційовано на: відносини інституційно-організаційного, регуляторно-управлінського, контрольно-наглядового,

дозвільно-реєстраційного, оперативно-реагувального, інформаційно-комунікаційного, соціально-сервісного та превентивно-охоронного характеру;

- обґрунтування змісту, особливостей і видів адміністративних актів сил безпеки й оборони у сфері забезпечення національної безпеки як індивідуально владних рішень (або юридично значущих дій) ухвалених (здійснених) на підставі та в межах закону компетентними органами чи посадовими особами правоохоронних, розвідувальних та інших органів сил безпеки й оборони, спрямованих на забезпечення своєчасного, пропорційного та ефективного захисту держави й суспільства від зовнішніх або внутрішніх безпекових загроз і ризиків, унаслідок яких для конкретних осіб (адресатів акта) виникають, змінюються або припиняються права та/або обов'язки;

- обґрунтування змісту, особливостей і видів адміністративних актів органів місцевого самоврядування як суб'єктів забезпечення національної безпеки, що визначаються як офіційне владне волевиявлення (рішення або юридично значуща дія) уповноваженого органу чи посадової особи місцевого самоврядування, прийнятим в установленому порядку з метою запобігання та мінімізації загроз національній (громадській) безпеці на відповідній території, що зумовлює виникнення, зміну або припинення прав та/або обов'язків конкретних фізичних чи юридичних осіб; залежно від функціонально-цільового критерію такі акти класифіковано на превентивні (попереджувальні), обмежувальні (заборонні), дозвільні, координаційні (організаційні, розпорядчі), санкційні, надзвичайні (режимні) та соціально-гуманітарні;

дістали подальший розвиток:

- науковий підхід до класифікації суб'єктів забезпечення національної безпеки за ознакою юридичної (адміністративно-правової) природи (державні органи, дії та рішення яких у сфері національної безпеки мають забезпечувальний характер; органи місцевого самоврядування; суб'єкти громадянського суспільства (недержавні організації, громадські об'єднання та індивіди), залучені до забезпечення національної безпеки через різні форми суспільної активності), а також до характеристики правових засад їх діяльності, що включають: по-перше, принципи діяльності (загальноправові, галузеві та спеціальні); по-друге, нормативно-правову основу діяльності (Конституція України, інші законодавчі й підзаконні акти, норми яких конкретизують положення законів у сфері забезпечення національної безпеки та забезпечують їх ефективну реалізацію);

- теоретичне положення щодо сутності, особливостей і видів адміністративних актів органів виконавчої влади як суб'єктів забезпечення національної безпеки, а саме правовстановлюючих, зобов'язуючих і наказових, забороняючих та обмежувальних, дозвільних, реєстраційно-підтверджувальних, а також правоприпиняючих (скасовувальних) актів;

- наукові підходи до розуміння сутності, особливостей і складових адміністративної правосуб'єктності сил безпеки й оборони у сфері забезпечення національної безпеки, як визначеної нормами адміністративного права та зумовленої їх публічно-владною природою юридичної властивості

органів виконавчої влади, що полягає в їх спроможності в межах встановленої компетенції набувати й реалізовувати владні управлінські повноваження у сфері забезпечення національної безпеки як форми здійснення відповідної функції держави, вступати в адміністративно-правові відносини, а також нести юридичну відповідальність за результати такої діяльності та допущені порушення законодавства;

– конкретизація статусних властивостей органів місцевого самоврядування як суб'єктів забезпечення національної безпеки, а також визначення основних видів адміністративно-правових відносин у сфері забезпечення національної безпеки, у яких вони можуть брати участь: превентивно-запобіжні, обмежувально-режимні, дозвоільно-погоджувальні, координаційно-організаційні, контрольово-наглядові, деліктні, інформаційно-мобілізаційні та соціально-гуманітарні відносини;

– наукові підходи до розуміння сутності, змісту та характерних рис інститутів громадянського суспільства як невід'ємної складової системи суб'єктів забезпечення національної безпеки, що зумовлено сучасними тенденціями демократизації системи публічного адміністрування та розвитком партнерської моделі взаємодії держави й суспільства у сфері безпеки; у контексті зазначеного доведено, що вказані інститути наділені адміністративно-правовим статусом суб'єктів забезпечення національної безпеки та спроможні здійснювати: відносно незалежний від зовнішнього впливу громадський контроль, який компенсує окремі недоліки державного контролю; правозахисну діяльність у сфері забезпечення національної безпеки; організацію та консолідацію суспільства для досягнення безпекових цілей; експертно-аналітичну, освітньо-виховну та просвітницьку діяльність; діяльність, спрямовану на забезпечення довготривалої резильєнтності держави та суспільства в умовах безпекових ризиків і викликів; наголошено, що інститути громадянського суспільства не є допоміжним (факультативним) елементом, а становлять повноцінну самостійну складову системи суб'єктів забезпечення національної безпеки, виконуючи функції, які не можуть бути повною мірою реалізовані суб'єктами владних повноважень;

– наукові підходи щодо тлумачення змісту, особливостей і видів сучасних форм взаємодії суб'єктів забезпечення національної безпеки як юридично закріплених та організаційно упорядкованих способів здійснення узгодженої діяльності органів державної влади, місцевого самоврядування, сил безпеки й оборони, інститутів громадянського суспільства та інших уповноважених суб'єктів, спрямованої на виявлення, попередження, нейтралізацію й подолання внутрішніх і зовнішніх загроз національній безпеці; обґрунтовано класифікацію форм такої взаємодії за предметним критерієм на правотворчу, інформаційну, координаційну (зокрема контрольну взаємодію) та функціонально-інституційну форми взаємодії.

Особистий внесок здобувача. Дисертація є самостійним монографічним дослідженням, у якому всі положення наукової новизни та висновки сформовано автором особисто. У співавторстві (Povydysh V., Truba R., I. Skakun, M. Hryha, D. Demenko) опубліковано наукову статтю «Types of

administrative and legal support for the State defense order in Ukraine», в якій дисертантом визначено види форм адміністративно-правового забезпечення державного оборонного замовлення в Україні. У науковій статті «Features of the actors ensuring national security of Ukraine», опублікованій у співавторстві (Truba R., Kozin S., Vykhrystiuk A., Kuzmenko D., Bulkat M.), дисертантом розроблено загальну концепцію статті, сформовано авторські узагальнення щодо типології суб'єктів національної безпеки, узагальнено ключові ознаки таких суб'єктів. У межах наукової праці «Primary Objectives of the Activities of Actors Ensuring National Security», опублікованій у співавторстві (Truba R., Kozin S., Melnyk V., Simontseva L., Kuznetsova L.), дисертантом висвітлено підходи вітчизняних науковців до розуміння комплексу завдань забезпечення національної безпеки, окреслено основні групи суб'єктів національної безпеки. У науковій статті «Main areas of activity of national security actors», опублікованій у співавторстві (Truba R., Zubko A., Banchuk-Petrosova O., Demenko O., Oliinyk S.), дисертантом розроблено загальну концепцію, визначено структуру статті, досліджено та розкрито політичний напрямок забезпечення національної безпеки, а також сформовано загальні висновки. У статті «The essence of the system of actors ensuring national security», опублікованій у співавторстві (Truba R., Kozin S., Vykhrystiuk A., Melnyk V., Shkliarenko A.) дисертантом сформовано авторські висновки щодо особливостей системи суб'єктів національної безпеки. Інші публікації написано та видано автором самостійно. Повторно на захист не виносяться положення, ідеї та висновки дисертаційного дослідження на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, вони становлять як науково-теоретичний, так і практичний інтерес. Зокрема, висновки, пропозиції та рекомендації, сформульовані в дисертації, можуть використовуватись у:

- *науково-дослідній сфері* – як основа для подальших досліджень актуальних проблем забезпечення юридичної визначеності адміністративно-правового статусу суб'єктів забезпечення національної безпеки та реалізації такого статусу (акт впровадження Науково-дослідного інституту публічного права);

- *правотворчості* – у межах удосконалення чинних і розробки нових нормативно-правових актів, які регулюють адміністративно-правовий статус суб'єктів забезпечення національної безпеки;

- *правозастосуванні* – для покращення практичної діяльності суб'єктів забезпечення національної безпеки з метою підвищення ефективності виконання ними відповідних забезпечувальних заходів;

- *освітньому процесі* – під час підготовки підручників, навчальних і методичних посібників з дисципліни «Адміністративне право», «Адміністративне право та процес: доктринальні та практичні проблеми», «Порівняльне адміністративне право», «Судові та правоохоронні органи», у межах підготовки фахівців – виконавців завдань забезпечення національної безпеки, а також у навчальній роботі студентів, слухачів і курсантів

відповідних закладів вищої освіти (акт впровадження Науково-дослідного інституту публічного права).

2. Апробація матеріалів дисертації. Результати дослідження, його основні положення і висновки було оприлюднено на науково-практичних конференціях: «Науково-практичні засади розвитку юридичної науки на сучасному етапі державотворення» (м. Київ, 15–16 лютого 2023 р.); «Пріоритетні напрями розвитку юридичної науки в умовах сьогодення» (м. Київ, 13–14 березня 2023 р.); «Інноваційні підходи до реформування сучасного законодавства» (м. Київ, 20–21 квітня 2023 р.); «Реформування українського законодавства: проблемні питання та шляхи їх вирішення» (м. Київ, 7–8 лютого 2024 р.); «Тенденції та перспективи розвитку юридичної науки сьогодення» (м. Київ, 16–17 квітня 2024 р.); «Актуальні проблеми імплементації наукових досягнень у практичну діяльність» (м. Київ, 4–5 червня 2024 р.); «Пріоритетні напрями розвитку юридичної науки: вітчизняний та зарубіжний досвід» (м. Київ, 18–19 вересня 2024 р.); «Теоретичні та практичні проблеми реалізації норм права» (м. Кременчук, 5–7 грудня 2024 р.); «Перспективні напрямки розвитку юридичної науки у 21-му сторіччі» (м. Київ, 18–19 лютого 2025 р.); «Виклики сучасності та наукові підходи до їх вирішення» (м. Київ, 23–24 квітня 2025 р.); «Modern Achievements in Legal Science and Practice» (Riga, the Republic of Latvia, March 19–20, 2025).

Дисертаційна робота Р.М. Труби містить особисто отримані здобувачем науково обґрунтовані результати, а кількість та якість наукових праць опублікованих за її матеріалами відповідають Наказу МОН України № 1220 від 23 вересня 2019 року «Про опублікування результатів дисертацій на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук». За матеріалами дисертації опубліковано 34 наукових праці, а саме: 18 праць – у періодичних наукових фахових виданнях України, 5 – у наукових періодичних виданнях інших держав, серед яких 2 – у зарубіжних наукових журналах, що індексуються міжнародною наукометричною базою Web of Science, 1 – у зарубіжному науковому журналі, що індексується міжнародною наукометричною базою Scopus, а також 11 тез доповідей на наукових конференціях різного рівня.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, в яких опубліковано основні результати дисертації:

Статті в періодичних наукових фахових виданнях України:

1. Труба Р.М. Загальні принципи нормативно-правового забезпечення національної безпеки. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2024. Вип. 2. С. 114–119.
2. Труба Р.М. Функції забезпечення національної безпеки. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2024. Вип. 3. С. 151–156.
3. Труба Р.М. Класифікація суб'єктів забезпечення національної безпеки. *Київський часопис права*. 2025. № 2. С. 274–280.

4. Труба Р.М. Інститути громадянського суспільства як суб'єкти забезпечення національної безпеки. *Право та державне управління*. 2025. № 2. С. 120–125.

5. Труба Р.М. Загальний напрям і пріоритети діяльності суб'єктів забезпечення національної безпеки. *Експерт: парадигми юридичних наук і державного управління*. 2025. № 2(34). С. 77–82.

6. Труба Р.М. Основні завдання забезпечення національної безпеки. *Juris Europensis Scientia*. 2025. Вип. 3. С. 125–129.

7. Труба Р.М. Напрями діяльності як складові адміністративно-правового статусу суб'єктів забезпечення національної безпеки. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2025. Вип. 3. С. 209–214.

8. Труба Р.М. Адміністративні відносини з приводу забезпечення національної безпеки. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2025. Вип. 3(62). С. 58–62.

9. Труба Р.М. Цільова спрямованість інститутів громадянського суспільства як суб'єктів забезпечення національної безпеки. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Юридичні науки* 2025. Т. 36(75). № 3. С. 82–87.

10. Труба Р.М. Поняття та структура завдань у діяльності суб'єктів забезпечення національної безпеки. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2025. Вип. 4. С. 108–113.

11. Труба Р.М. Комплекс принципів діяльності суб'єктів забезпечення національної безпеки в Україні. *Юридичний вісник*. 2025. № 4. С. 167–174.

12. Труба Р.М. Організаційні елементи адміністративно-правового статусу суб'єктів забезпечення національної безпеки. *Право і суспільство*. 2025. № 4. Т. 2. С. 89–94.

13. Труба Р.М. Поняття та особливості адміністративно-правового статусу суб'єктів забезпечення національної безпеки. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2025. Вип. 5. С. 88–93.

14. Труба Р.М. Органи місцевого самоврядування як суб'єкти забезпечення національної безпеки. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2025. № 6. С. 38–41.

15. Труба Р.М. Структура адміністративно-правового статусу суб'єктів забезпечення національної безпеки в Україні. *Правові новели*. 2025. № 26. С. 123–129.

16. Труба Р.М. Основні ознаки суб'єктів забезпечення національної безпеки України. *Юридичний бюлетень*. 2025. Вип. 37. С. 131–137.

17. Труба Р.М. Сутність адміністративних актів органів місцевого самоврядування як суб'єктів забезпечення національної безпеки. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція*. 2025. № 75. С. 36–39.

18. Труба Р.М. Поняття суб'єктів забезпечення національної безпеки. *Актуальні проблеми держави і права*. 2025. Вип. 106. С. 172–178.

Статті в наукових періодичних виданнях інших держав:

19. Povydysh V., **Truba R.**, I. Skakun, M. Hryha, D. Demenko. Types of administrative and legal support for the State defense order in Ukraine. *Amazonia Investiga*. 2023. Vol. 12 (66). P. 155–162. DOI: <https://doi.org/10.34069/AI/2023.66.06.15> (***Web of Science***).

20. **Truba R.**, Kozin S., Vykhrystiuk A., Kuzmenko D., Bulkat M. Features of the actors ensuring national security of Ukraine. *Amazonia Investiga*. 2023. Vol. 12 (72). P. 69–79. DOI: <https://doi.org/10.34069/AI/2023.72.12.6> (***Web of Science***).

21. **Truba R.**, Kozin S., Melnyk V., Simontseva L., Kuznetsova L. Primary Objectives of the Activities of Actors Ensuring National Security. *International Journal of Religion*. 2024. Vol. 5 (4). P. 237–245. doi:10.61707/f45ryd78 (***Велика Британія***).

22. **Truba R.**, Zubko A., Banchuk-Petrosova O., Demenko O., Oliinyk S. Main areas of activity of national security actors. *Amazonia Investiga*. 2024. Vol. 13(80). P. 63–71. DOI: <https://doi.org/10.34069/AI/2024.80.08.6> (***Колумбія***).

23. **Truba R.**, Kozin S., Vykhrystiuk A., Melnyk V., Shkliarenko A. The essence of the system of actors ensuring national security. *Edelweiss Applied Science and Technology*. 2024. Vol. 8 (4). P. 1577–1585. DOI: 10.55214/25768484.v8i4.1529 (***Scopus***).

Публікації, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

24. Труба Р.М. Ознаки адміністративних актів сил безпеки і оборони щодо забезпечення національної безпеки. *Науково-практичні засади розвитку юридичної науки на сучасному етапі державотворення: матеріали міжнародної науково-практичної конференції* (Київ, 15–16 лют. 2023 р.). Київ: Науково-дослідний інститут публічного права, 2023. С. 117–120.

25. Труба Р.М. Особлива компетенція органів місцевого самоврядування як суб'єктів забезпечення національної безпеки. *Пріоритетні напрями розвитку юридичної науки в умовах сьогодення: матеріали міжнародної науково-практичної конференції* (Київ, 13–14 берез. 2023 р.). Київ: Науково-дослідний інститут публічного права, 2023. С. 144–146.

26. Труба Р.М. Особливості громадського контролю у сфері забезпечення національної безпеки. *Інноваційні підходи до реформування сучасного законодавства: матеріали міжнародної науково-практичної конференції* (Київ, 20–21 квіт. 2023 р.). Київ: Науково-дослідний інститут публічного права, 2023. С. 44–46.

27. Труба Р.М. Ознаки системи суб'єктів забезпечення національної безпеки. *Реформування українського законодавства: проблемні питання та шляхи їх вирішення: матеріали міжнародної науково-практичної конференції* (Київ, 7–8 лют. 2024 р.). Київ: Науково-дослідний інститут публічного права, 2024. С. 136–139.

28. Труба Р.М. Мета діяльності суб'єктів забезпечення національної безпеки крізь призму функції забезпечення національної безпеки. *Тенденції та перспективи розвитку юридичної науки сьогодення: матеріали міжнародної*

науково-практичної конференції (Київ, 16–17 квіт. 2024 р.). Київ: Науково-дослідний інститут публічного права, 2024. С. 136–139.

29. Труба Р.М. Суб'єкти забезпечення національної безпеки як суб'єктний елемент системи забезпечення національної безпеки. *Актуальні проблеми імплементації наукових досягнень у практичну діяльність: матеріали міжнародної науково-практичної конференції* (Київ, 4–5 черв. 2024 р.). Київ: Науково-дослідний інститут публічного права, 2024. С. 98–100.

30. Труба Р.М. Сутність адміністративно-правового режиму забезпечення національної безпеки та суб'єктів цього режиму. *Пріоритетні напрями розвитку юридичної науки: вітчизняний та зарубіжний досвід: матеріали міжнародної науково-практичної конференції* (Київ, 18–19 верес. 2024 р.). Київ: Науково-дослідний інститут публічного права, 2024. С. 136–139.

31. Труба Р.М. Поняття адміністративної правосуб'єктності органів виконавчої влади як суб'єктів забезпечення національної безпеки. *Теоретичні та практичні проблеми реалізації норм права: матеріали X Міжнародної науково-практичної конференції* (Кременчук, 5–7 груд. 2024 р.). Львів – Торунь: Liha-Pres, 2024. С. 531–534.

32. Труба Р.М. Загальний правовий і спеціальний напрями забезпечення національної безпеки. *Перспективні напрямки розвитку юридичної науки у 21-му сторіччі: матеріали міжнародної науково-практичної конференції* (Київ, 18–19 лют. 2025 р.). Київ: Науково-дослідний інститут публічного права, 2025. С. 71–73.

33. Труба Р.М. Особливості правосуб'єктності органів виконавчої влади як суб'єктів забезпечення національної безпеки. *Виклики сучасності та наукові підходи до їх вирішення: матеріали міжнародної науково-практичної конференції* (Київ, 23–24 квіт. 2025 р.). Київ: Науково-дослідний інститут публічного права, 2025. С. 111–114.

34. Труба Р.М. Зміст адміністративної правосуб'єктності сил безпеки і оборони щодо забезпечення національної безпеки. *Modern Achievements in Legal Science and Practice: International scientific conference* (Riga, the Republic of Latvia, March 19–20, 2025). Riga, Latvia: Baltija Publishing, 2025. С. 181–184.

3. Дисертаційна робота Труби Романа Михайловича на тему: «Адміністративно-правовий статус суб'єктів забезпечення національної безпеки: теоретичні та праксеологічні аспекти», відповідає паспорту спеціальності 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право, інформаційне право».

4. Дисертаційне дослідження Труби Романа Михайловича «Адміністративно-правовий статус суб'єктів забезпечення національної безпеки: теоретичні та праксеологічні аспекти» є завершеним науковим дослідженням, яке вирішує важливу наукову проблему, яка полягала в тому, щоб на основі системного аналізу положень теорії адміністративного права й національного законодавства визначити сучасні теоретичні та праксеологічні аспекти

адміністративно-правового статусу суб'єктів забезпечення національної безпеки.

Одержані автором науково обґрунтовані результати вирішують важливі для адміністративно-правової науки завдання, мають практичну та теоретичну цінність. Робота визначає, доповнює та уточнює низку положень теоретичного, правового та практичного характеру, є своєчасною й корисною науковою працею.

Дисертація містить наукові положення та нові науково обґрунтовані результати на основі одержаних особисто здобувачем достовірних висновків, що синтезують накопичену у змісті інформацію відповідно до сформульованих у вступі загальної мети і конкретних завдань. Дисертаційне дослідження характеризується єдністю змісту, свідчить про особистий внесок здобувача в адміністративно-правову науку щодо розв'язання важливої теоретичної та ряду прикладних проблем.

Аналіз тексту дисертації свідчить про відсутність порушення автором вимог академічної доброчесності. У роботі наявні посилання на джерела інформації у разі використання наукових текстів, ідей, розробок, наукових результатів і матеріалів інших авторів; дотримано вимоги норм законодавства про авторське право; надано достовірну інформацію про результати наукової діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Рекомендація дисертації до захисту. Дисертація є логічно завершеним самостійним дослідженням актуальної наукової проблеми, що містить нові науково обґрунтовані результати проведених здобувачем досліджень, які розв'язують конкретне наукове завдання, що має істотне значення для галузі науки адміністративного права. Вона відповідає вимогам п. п. 7–9 Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 р. № 1197.

У результаті попередньої експертизи дисертації І.А. Муравйової і повноти публікації основних наукових результатів дослідження

УХВАЛЕНО:

1. Затвердити висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів докторської дисертації Труби Романа Михайловича «Адміністративно-правовий статус суб'єктів забезпечення національної безпеки: теоретичні та праксеологічні аспекти».

2. Констатувати, що за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація Труби Романа Михайловича відповідає спеціальності 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право, інформаційне право» та вимогам п. п. 7–9 Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 р. № 1197.

3. Рекомендувати дисертацію Труби Романа Михайловича «Адміністративно-правовий статус суб'єктів забезпечення національної безпеки:

теоретичні та праксеологічні аспекти» до подання на спеціалізовану вчену раду за спеціальністю 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право, інформаційне право».

Рецензент:

завідувач відділу проблем публічного права

Науково-дослідного інституту

публічного права

доктор юридичних наук, доцент

Сергій ОВЧАРУК

Рецензент:

головний науковий співробітник

Науково-дослідного інституту

публічного права,

доктор юридичних наук, професор

Інна КУРИЛО

Рецензент:

провідний науковий співробітник

Науково-дослідного інституту

публічного права,

доктор юридичних наук, старший дослідник

Костянтин ШКАРУПА